

Hooibeestjes, Zwartspriet-dikkopjes, Bruine Zandogen en de Kleine Vuurvlinder vliegen. Op bloeiende watermunt zagen we veel Kleine Vossen foerageren. Helaas zagen we hier niet de Zilveren Maan.

De dagexcursie was omstreeks vijf uur afgelopen. Met nog 10 excursiedeelnemers over gingen we een warme hap halen in een snackbar in Damwoude. De vakantie-ervaringen werden daar uitgewisseld. De weersvoorspellingen waren voor de avond bijzonder slecht: regen! We konden dan ook de bewolking vanuit het noorden al zien aankomen. We besloten gezien het weer de avondexcursie niet te laten doorgaan en terecht, want de ruitenwissers moesten al aan tijdens de thuisreis.

De Nationale Nachtvlinder Nacht 2008 in Friesland Siep Sinnema

Het is zo langzamerhand al een traditie geworden: elk jaar wordt een Nationale Nachtvlinder Nacht georganiseerd, dit jaar op vrijdag 29 augustus. Op diverse plaatsen in Friesland kon het publiek kennismaken met de nachtvlinders. Het lokken van de nachtvlinders gebeurde weer met een sterke lamp en laken en hier en daar ook door middel van smeer.

Dit jaar waren de locaties waar we meldingen van hebben doorgekregen: Buitenpost, De Kruidhof (Siep en Jannie Sinnema); Appelscha, (Gerard Bergsma); Ferwerd, Stichting Samen Thuis (Harmen Westra); De Wilgen, De Sanding (Hans Bijl); St.Nicolaasga, Vegelinbos (Andy Saunders en Luut de Zee); Drachten/Ureterp, De Fûgelhelling (Hilco Meijer) en Bakkeveen, Camping De Ikeleane (fam. Hoornveld).

Net als vorig jaar was de publieke belangstelling zeer wisselend. In Buitenpost en Bakkeveen kwamen elk zo'n 50 belangstellenden een kijkje nemen, maar er waren ook locaties waar het bij enkele nieuwsgierigen bleef. Een interview voor Omrop Fryslân op de dag van de Nationale nachtvlinder Nacht heeft ongetwijfeld mensen naar de locaties gelokt, terwijl in de voorgaande weken in diverse lokale bladen aandacht werd geschonken aan het evenement. Vooral de Kruidhof in Buitenpost heeft erg zijn best gedaan om deze nacht in de belangstelling te brengen, zowel voor als ook na 29 augustus.

Het weer leek aanvankelijk niet mee te werken: het was helder met noordenwind, waardoor de temperatuur snel daalde. De locaties in het noorden van de provincie hadden echter geluk: vanaf 21 uur schoven er wolkenvelden over dat deel van de provincie en in Buitenpost bijvoorbeeld zagen we de temperatuur na negen uur weer enkele graden oplopen. Dat kwam uiteraard het aantal vlinders ten goede. In de zuidelijke helft van de provincie bleef het echter helder en daardoor viel het aantal waargenomen soorten wat tegen.

Van 7 locaties hebben we de waarnemingen doorgekregen. De aantallen en soorten vlinders van deze locaties samen zijn weergegeven in tabel 1; hierin zijn de 18 soorten opgenomen, die het talrijkst waren. Verder is in de laatste kolom het

rangnummer van de Nationale nachtvlinder Nacht van 2006 en 2007 opgenomen. De Huismoeder (*Noctua pronuba*) raakte na twee jaar haar koppositie kwijt aan *Xestia c-nigrum*, die vorig jaar de derde plaats innam. Van *Xestia c-nigrum* werden in totaal 54 exemplaren waargenomen, op 6 van de 7 locaties. De bruine snuituil (*Hypena proboscidalis*) handhaafde zich in de top-drie met een derde plaats. Natuurlijk is de betekenis van deze rangorde maar betrekkelijk: de datum van de Nationale nachtvlinder Nacht was dit jaar weer wat vroeger dan de beide voorgaande jaren en uiteraard hebben de vliegtijden van de verschillende soorten dan invloed op de waargenomen aantallen. Dat is goed te zien aan *Campea margaritata*, *Hoplodrina ambigua*, *Noctua comes*, *Plusia festucae*, *Drepana curvatula*, en *Xanthorhoe ferrugata*, soorten die nu in de top-achtien staan en vorige jaren weinig werden gezien omdat hun vliegtijd in september afloopt.

Tabel 1 Totaal aantal exemplaren macro-nachtvinders NNN 2008

	Totaal aantal ex.	Aantal loc.	Rangnr. 29-08- 2008	Rangnr. 07-09- 2007	Rangnr. 23-09- 2006
<i>Xestia c-nigrum</i>	54	6	1	3	20
<i>Noctua pronuba</i>	43	6	2	1	1
<i>Hypena proboscidalis</i>	22	6	3	2	2
<i>Amphipyra pyramidea</i>	17	3	4	9	3
<i>Rivula sericealis</i>	17	6	5	8	11
<i>Campaea margaritata</i>	17	5	6	20	47
<i>Hoplodrina ambigua</i>	12	4	7	35	-
<i>Ochropleura plecta</i>	11	5	8	7	52
<i>Xestia xanthographa</i>	9	3	9	4	65
<i>Diachrysia chrysis</i>	9	6	10	13	48
<i>Noctua comes</i>	8	3	11	38	51
<i>Plusia festucae</i>	8	4	12	40	30
<i>Drepana curvatula</i>	8	4	13	53	-
<i>Phlogophora meticulosa</i>	7	4	14	7	4
<i>Opisthograptis luteolata</i>	7	6	15	6	40
<i>Chloroclysta truncata</i>	7	3	16	15	6
<i>Xanthorhoe ferrugata</i>	7	3	18	43	-

Over alle locaties samen werden 75 verschillende soorten nachtvinders waargenomen met een totaal van 378 exemplaren. Dit is inclusief 4 soorten microvlinders.

In 2007 werden in totaal 453 exemplaren gezien, verdeeld over 80 soorten. In 2006 was dat 435 exemplaren verdeeld over 83 soorten.

We gaan ervan uit dat volgend jaar de Nationale Nachtvlinder Nacht op een nacht in mei of juni zal worden gehouden. De aantallen zullen (mits het weer meewerkt!) wel groter zijn en we zullen ook te maken krijgen met veel andere soorten. Zodra de datum definitief bekend is, zullen we die in Flinterwille en op de internetsite bekend maken.

Verslag bladmijnenexcursie op 11 oktober 2008 Jannie Sinnema.

Als locatie voor onze bladmijnenexcursie werd dit jaar voor Witmarsum en omgeving gekozen. Deze locatie werd gekozen nadat Joop Kuchlein ons een kaartje had gestuurd met een overzicht van de uurhokken, waar nog weinig soorten bladmineerders waren vastgesteld. Nadat we Leo Bot van de boot in Harlingen hadden gehaald, werden op een parkeerplaats ten noorden van Witmarsum op Abeel, Els en Meidoorn 10 verschillende soorten bladmineerders vastgesteld. Om half elf arriveerden we in het centrum van Witmarsum, het startpunt van de excursie.

Met stralend weer waren bij de kerk totaal 7 leden van de vlinderwerkgroep present voor deze excursie. Onder de lindebomen bij de kerk vonden we de kleine mineergang van *Bucculatrix thoracella*. Vervolgens ging Heert Hein Kuipers ons verder in deze omgeving de plaatsen aanwijzen waar veel geschikte struiken en bomen groeien. Zo gingen we eerst naar het sportveld en de camping in Witmarsum. Op het parkeerterrein stond bij een particuliere tuin een bijzondere plataan met vouwmijnen. Vermoedelijk gaat het hier om *Phyllonorycter platani*. Enkele bladeren zijn door Gerrit, Hessel en Jannie meegenomen om de vlinder uit te kweken, zodat we met zekerheid de soort kunnen vast stellen. In dit uurhok (160-568) hebben we van meer dan 20 verschillende loofbomen en struiken het voorkomen van 37 verschillende soorten bladmineerders vastgesteld. Opvallend was dat *Lyonetia clerkella* veel in diverse soorten planten voorkwam, zelfs in laurierkers. Op Meidoorn vond Siep de spanrups van de Hagedoornvlinder (*Opisthoptis luteolata*). Gerrit ving nog de vedermot *Emmelina monodactyla*. Verder zagen we de Agaatvlinder (*Phlogophora meticulosa*) en een Atalanta. Harmen Westra had de pech om vaak bladmijnen van vliegen te vinden en hield zich daarom meer bezig met fotograferen. In het naast gelegen Flietserbosk vonden we op Populier *Stigmella trimaculella*.

Na een korte lunchpauze gingen we naar Schettens, waar we midden in het dorp een geschikte locatie vonden om bladmijnen te zoeken. We vonden hier 12 verschillende bladmineerders en zagen ook de Atalanta, Argusvlinder en de Kleine Vos vliegen. Vervolgens reden we naar Schraard waar we ook nog een Daggpauwoog en een Vuurvlindertje zagen. Hier was het aantal verschillende soorten bladmineerders slechts 9. In het dorp Wons was dit aantal 12. Leo vermoedt ook de soort *Phyllonorycter pastorella* op Schietwilg te hebben gevonden; maar aangezien de 2 mijnen leeg waren, kon hij dit niet met zekerheid